

скърби съ родители, жена и челядъ. Да „събирашъ кжца“, значи не само да я съграждашъ, но и да я запълнишъ съ челядъ и благосъстояние. Да „внасяшъ въ кжци“, е една българска добродѣтель, а да „изнасяшъ изъ кжци“, е осждително разсипничество. Най-цѣнно нѣщо въ кжщата като сграда е огнището, което е собствено нейно свѣтилище. Още въ стари езически времена, когато огнѣтъ се е считалъ за най-драгоцѣненъ даръ на боговетъ, огнището е било предметъ на особено почитание; такова е останало то и до наше време въ понятието на народа. Въ свръзка съ огня и огнището сж повечето отъ обредитъ и обичаитъ, засегащи кжщата и обитателитъ ѝ. То е мѣстото дето не смѣятъ да боравятъ зли духове, дето не хващатъ магии, нито пъкъ се правятъ такива около него. За него избиратъ най-почетения кжтъ, винаги на изтокъ, рѣдко на югъ и никога на северъ. При построяването му се извършватъ различни обредности. Вѣрно е, че и други нѣкои кжщни кжтища иматъ особени значения и назначения въ домашния битъ, но огнището е запазило първенство и е станало синонимъ на цѣлото отечество. И когато хората казватъ „бащино огнище“ тѣ подразбиратъ всичко онова, което е най-мило и драго за човѣка, за запазването на което той не жали и живота си.

Куминѣтъ е частъ отъ огнището и се ползува отъ неговитъ преимущества. На Андреевъ-денъ презъ него хвъргатъ варена царевица, едно, за да умилоствиятъ мечката и, друго, за да почнятъ да наедрява деня колко царевично зърно. За да не вампирясватъ деца родени презъ мръснитъ дене, промъкватъ дрешкитъ имъ презъ куминя.

Вратата на кжщното здание се счита като най-важенъ стражъ на обитателитъ ѝ. Много домашни обичаи сж свързани съ нея и нейния прагъ. Презъ време на епидемии на нея се окачватъ нищелки, въ които се заплита болестъта, да не можала да влиза въ кжци. Когато се разваля кжща, вратата ѝ не се унищожавя, а се запазва до нова нѣкоя нужда. Черупкитъ отъ Великденско яйце се турятъ подъ прага, тоже да не влизатъ презъ него болести; тамъ заравятъ и билки срещу магии. Когато невѣстата следъ вѣнчило влиза презъ кжщния прагъ, тя спира тамъ и го маже съ медъ и масло, за да имало